

Η Μεσόγειος βράζει

Του Νίκου Κωνσταντάρ

Από τις Πύλες του Ηρακλή έως τη Συρία, από την Τρίπολη της Λιβύης έως την Κωνσταντινούπολη, η Μεσόγειος βράζει. Κάθε μία από τις χώρες γύρω της βρίσκεται σε αναστάτωση που προηγουμένως μεγάλες εξελίξεις. Αυτό δεν αφορά μόνο τις χώρες των νότιων και ανατολικών ακτών αλλά και τις ευρωπαϊκές, των οποίων οι λαοί πίστευαν ότι είχαν αφήσει πίσω τους την πολιτική αστάθεια και την κοινωνική ανασφάλεια. Σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, όλοι οι λαοί της περιοχής βρίσκονται σε μια μετάβαση προς νέα, απρόβλεπτη πραγματικότητα. Όλα αλλάζουν: πολιτεύματα, οικονομίες, κοινωνίες, ισορροπίες δυνάμεων και συμμαχίες.

Η αστάθεια προκαλείται από τις κινήσεις των τεκτονικών πλάκων της Ιστορίας. Υστερα από δεκαετίες σχετικής σταθερότητας, όπου σοβαρά προβλήματα συσσωρεύονταν χωρίς λύση, το 2011 άρχισαν απαντωτοί σεισμοί με την λε-

γόμενη «Αραβική Ανοιξη». Σημαντική επίπτωση ήταν η άνοδος ισλαμικών πολιτικών δυνάμεων σε πολλές χώρες, ύστερα από πολλά χρόνια καταπίεσης. Αυτό ανέτρεψε τα πολιτικά και κοινωνικά δεδομένα, προκαλώντας αντιδράσεις και μάχες για πολιτική κυριαρχία. Στην Αίγυπτο εξελίσσεται με τον πιο δραματικό τρόπο ένα από τα μεγάλα διλήμματα που αντιμετωπίζει η περιοχή: δημοκρατία, με τον κίνδυνο της ανόδου αντιδημοκρατικών δυνάμεων και της αύξησης της ανασφάλειας, ή ανοχή για αυταρχικό καθεστώς με την ελπίδα ότι αυτό θα εξασφαλίσει τη σταθερότητα;

Η δυναμική παρέμβαση του αιγυπτιακού στρατού στις 3 Ιουλίου, με την ανατροπή του ισλαμιστή προέδρου Μόρσι, είχε ως αφορμή τις εκκλήσεις εκατομμυρίων Αιγυπτίων για τέλος στην «ισλαμοποίηση» της χώρας, και φρένο στην οικονομική κατάρρευση, τη βία και την ανασφάλεια. Το

αποτέλεσμα της αιματηρής διαμάχης μεταξύ ισλαμιστών και των υποστηρικτών του καθεστώτος θα επηρεάσει τις εξελίξεις στην περιοχή. Παρόμοιο δράμα ξέσπασε το 1991, όταν η αλγερινή κυβέρνηση ακύρωσε εκλογές στις οποίες επικρατούσαν ισλαμιστές, προκαλώντας εμφύλιο πόλεμο και τον θάνατο περισσότερων από 100.000 ανθρώπων. Στην Τυνησία, η μετριοπαθής

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ισλαμική κυβέρνηση αντιμετωπίζει αυξημένη τρομοκρατική δραστηριότητα από ακραίους ισλαμιστές καθώς και ένα μέτωπο κοσμικών κομμάτων που απαιτούν την παραίτησή της. Στο Μαρόκο, άλλη μετριοπαθής κυβέρνηση ισλαμιστών, η οποία εξελέγη το 2011, αντιμετωπίζει αυξανόμενη λαϊκή δυσαρέσκεια λόγω οικονομικών προβλημάτων αλλά και τις επιφυλά-

ξεις του βασιλιά. Στη Λιβύη, αδύναμη κυβέρνηση προσπαθεί να ελέγξει την αυξανόμενη δραστηριότητα ακραίων ισλαμιστών αλλά και τις πολιτοφυλακές που έριξαν το καθεστώς του Καντάφι και που αρνιούνται να παραδώσουν τα όπλα.

Η Συρία αποτελεί άλλο σημαντικό κεφάλαιο στην Ιστορία που γράφεται σήμερα. Εκεί, οι διαμαρτυρίες εναντίον της βαναυσότητας του καθεστώτος

προκάλεσαν ισχυρή αντίδραση και οδήγησαν σε εμφύλιο πόλεμο. Περισσότερες από 100.000 ζωές έχουν χαθεί, η Συρία διαμελίζεται και γειτονικές χώρες κινδυνεύουν με αποσταθεροποίηση. Τον τελευταίο καιρό αυξάνονται οι συγκρούσεις μεταξύ αντικαθεστωτικών δυνάμεων στις περιοχές που ελέγχουν, ενώ η βία επεκτείνεται. Η Τουρκία, ο Λίβανος, η Ιορδανία, το Ιράκ

και το Ισραήλ κινδυνεύουν άμεσα λόγω της κατάρρευσης της κεντρικής εξουσίας αλλά και της συμμετοχής ομάδων στον συριακό εμφύλιο, οι οποίες μπορούν να επηρεάζουν εξελίξεις στις γειτονικές χώρες. Για παράδειγμα, η ενίσχυση των Κούρδων σε μια βαλκανοποιημένη Συρία θα προκαλέσει νέα προβλήματα για την Τουρκία στην προσπάθειά της να αντιμετωπίσει τους δικούς της Κούρδους αυτονομιστές. Οι ταραχές στις αραβικές χώρες δεν επηρεάζουν μόνο τις ίδιες. Όπως επισήμανε την περασμένη Τρίτη ο στρατιωτικός επικεφαλής του NATO, στρατηγός Φίλιπ Μπρίντλοβ: «Οι ροές προσφύγων, το εμπόριο, τα ναρκωτικά, πολλά πράγματα που αφορούν την Ευρώπη επηρεάζονται απ' ό,τι συμβαίνει στη Βόρειο Αφρική, γι' αυτό όποια αστάθεια εκεί ανησυχεί τις χώρες του NATO». Αν υπολογίσει κανείς ότι και οι χώρες του NATO αντιμετωπίζουν τα δικά τους

πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, συμπληρώνεται η εικόνα μιας περιοχής σε μεγάλη κινητικότητα. Οι χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου -των βόρειων ακτών της Μεσογείου- δεν πάσχουν από τις βίαιες συγκρούσεις και την ανομία που πλήττουν τις χώρες των νότιων και ανατολικών ακτών. Αντιμετωπίζουν το δικό τους μεγάλο πρόβλημα: πώς να ικανοποιήσουν την ανάγκη των λαών τους για οικονομική και κοινωνική ασφάλεια όταν δεν επαρκούν οι πόροι; Η επιβολή λιτότητας, η αύξηση της ανεργίας, η οργή και η απελπισία αυξάνουν την πολιτική αστάθεια, εντείνοντας τα προβλήματα μεταξύ πολιτών. Κι όμως, οι εσωτερικές εντάσεις δεν έχουν μετατραπεί σε έχθρα μεταξύ χωρών, ακόμη. Το πρώτο βήμα προς την έξοδο από τη πολύπλοκη κρίση της Μεσογείου είναι να διαφυλαχθεί αυτή η σταθερότητα μεταξύ κρατών με κάθε κόστος.

Η ΑΥΓΗ

Η αγωνία της συγκυβέρνησης

Αλλιώς μας «προετοίμαζε» για το καλοκαίρι και το φθινόπωρο ο πρωθυπουργός, αλλιώς μας τα λέει τώρα. Θα μου πείτε, τότε είχαμε τρικομματική συγκυβέρνηση, ενώ τώρα δικομματική, συνεπώς έχουμε «αλλαγές». Αν δεν θυμάστε, να υπενθυμίσουμε ότι, μόλις λίγο καιρό πριν, ο κ. Σαμαράς έλεγε ότι ξεπερνώντας την περίοδο θα απογειωθούμε το κείμενο στο να επαναλαμβάνει ότι «χρειάζεται σκληρή δουλειά και αποφασιστικότητα», όπως είπε χτες και στους υπουργούς!

Το νέο story, που προσπαθεί να αντικαταστήσει το θρυμματισμένο success story, γράφει ότι «μέχρι τον Ιούνιο του 2014 η κυβέρνηση πρέπει να δώσει τον καλύτερο εαυτό της για να πετύχει τους στόχους», προφανώς η απογείωση θα γίνει αργότερα. Προς το παρόν έχουμε τη διαρκή απότομη προσγείωση της συγκυβέρνησης στην

καθημερινή αγωνία της «επιβίωσης», όπως-όπως, γιατί η απόλυτη υλοποίηση του Μνημονίου οδηγεί την κοινωνία μας στην καταστροφή.

Η συγκυβέρνηση σπρώχνει τον «χρόνο» της μετά την εξάμηνη Ελληνική Προεδρία στην Ε.Ε., κάνοντας ότι δεν «βλέπει» την κλεψύδρα της ανοχής της που τελειώνει. Σειρά και του ΠΑΣΟΚ είχαν στη Βουλή κάτι παραπάνω από τη συνθησπιμένη μνημονιακή «μονωδία» και οι συγκυβερνήτες κόντεψαν να πάθουν «αποπληξία». Είναι και η ζέστη, βλέπετε. Οι «λοχίες» της συγκυβέρνησης θα 'χουν πολλή δουλειά, αλλά όσα και να κάνουν η αγωνία πρωθυπουργού και αντιπροέδρου είναι έκδηλη και θα είναι μεγαλύτερη όσο ο χρόνος πλησιάζει στο φθινόπωρο.

Η Γερμανία έχει εκλογές τον Σεπτέμβριο, η Ελλάδα όμως θα δονείται από τη συσσώρευση της κοινωνι-

κής οργής και αντίστασης. Αν ο πρωθυπουργός θεωρεί ότι με γκρίζα πυρά στην αξιωματική αντιπολίτευση παρατείνει κατά τι την αγωνία της συγκυβέρνησής του, κάνει λάθος, γιατί τα πραγματικά πυρά έρχονται από τις εκατοντάδες χιλιάδες των απολυμένων, των εδώ και καιρό ανέργων, των απλήρωτων και κακοπληρωμένων, των συνταξιούχων που «ψάχνουν» τη σύνταξη, των δουλειαί δεν βρίσκουν κ.ά. Το συγκυβερνητικό δίδυμο Σαμαράς - Βενιζέλος χρεώνονται την πρωτοφανή βαρβαρότητα των «μέτρων» που υλοποιούν και σκορπάνε τον όλεθρο σε κάθε «πλευρά» της κοινωνίας, τίποτα δεν καλύπτει την γύμνια της νεοφιλελεύθερης ωμότητας που σερβίρουν ως «πολιτική», τίποτα δεν ανακόπτει την αντίστροφη μέτρηση για να τελειώσει η αγωνία τους και ν' αρχίσει η δική μας ανάταξη.

ΤΟ ΒΗΜΑ

Η μεγάλη διαπραγμάτευση

Καρακούσης Αντώνης

Πολλοί επικρίνουν οποιονδήποτε επιχειρήσει να αξιολογήσει θετικά ορισμένες εξελίξεις της οικονομίας. Φθάνουν στο σημείο να αμφισβητούν κι αυτά ακόμη τα επίσημα στοιχεία, τα οποία συνεχίζουν να διαβάζουν με την οπτική της επερχόμενης καταστροφής. Το σοκ της πολύχρονης ύφεσης είναι όντως βαρύ στο σώμα της ελληνικής οικονομίας και δικαιολογεί την ανάπτυξη συνδρόμων αυτοεκπληρούμενης προφητείας, που καθιστούν την καταστροφή σχεδόν επιθυμητή. Ωστόσο, δεν επήλθε.

Η Ελλάδα έδειξε ανεξάντλητες αντοχές, τόσο σε κοινωνικό και οικονομικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο. Πρόσφατα, ο Νουριέλ Ρουμπινί, από τους γκουρού των αγορών, ρωτούσε διαπορών Έλληνες συνομιλητές του πώς γίνεται, έπειτα από πέντε χρόνια ύφεσης, να μην έχει γίνει κοινωνική εξέγερση στην Ελλάδα. Αγνοούσε κι αυτός, όπως και οι περισσότεροι, τις ελληνικές ιδιαιτερότητες, τους ισχυρούς οικογενειακούς δεσμούς, τις πολλές και αντικρουόμενες ιδιότητες που συγκεντρώνουν τα πρόσωπα στην Ελλάδα, τη μοναδική στον κόσμο διασπορά ιδιοκτησίας και τόσα άλλα που συνθέτουν το προφίλ της ιδιαίτερης ελληνικής κοινωνίας, η οποία αποδεικνύεται για ακόμη μία φορά προσαρμοστική όσο καμία άλλη.

Η Ελλάδα έχει λοιπόν όλα τα στοιχεία να εκπλήξει τους πάντες. Τα νεότερα στοιχεία λοιπόν δείχνουν ότι η μάχη των δημόσιων οικονομικών κερδίζεται, ότι εφέτος θα επιτευχθεί πρωτογενές πλεόνασμα, ότι ο όγκος των λιανικών πωλήσεων αυξάνεται, ότι στον γεωργικό

τομέα τα εισοδήματα βελτιώνονται και ότι ο τουρισμός δείχνει να αποδίδει πέραν του αναμενομένου, επιτρέποντας την ανάσχεση, ως έναν βαθμό, της ύφεσης ώστε στο πρώτο τρίμηνο του 2014 η οικονομία να εμφανισθεί με θετικό πρόσημο. Επιπλέον, η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών ολοκληρώθηκε επιτυχώς και αφαιρέσε μια μεγάλη πηγή αβεβαιότητας από το οικονομικό σύστημα και, το κυριότερο, όλοι νιώθουν πιο ασφαλείς από πέρσι.

Αν δεν υπάρξουν πολιτικές ανατροπές και επανακτηθεί η εμπιστοσύνη είναι σίγουρο ότι τα πράγματα θα βελτιωθούν πολύ ταχύτερα απ' όσο νομίζουν οι περισσότεροι. Θα έλεγε κανείς ότι τα περισσότερα στον τομέα της αξιοπιστίας και της εμπιστοσύνης θα κριθούν το προσεχές φθινόπωρο. Μετά τις γερμανικές εκλογές όλοι γνωρίζουν ότι θα εξελιχθεί η μεγάλη διαπραγμάτευση με εταίρους και δανειστές για τη βιωσιμότητα του χρέους, τις δημοσιονομικές προοπτικές μέχρι το 2016, το ύψος του χρηματοδοτικού κενού και τους τρόπους κάλυψής του. Η διαπραγμάτευση αυτή είναι πλέον κρίσιμη για το μέλλον της ελληνικής οικονομίας και της χώρας γενικότερα. Η Ελλάδα θα εξέλθει αυτής με υποχρεώσεις και ωφελήματα.

Αν δεν υπάρξουν ανατροπές το ισοζύγιο θα είναι θετικό και κυρίως θα έχει την ευκαιρία να συγκροτήσει τις νέες βάσεις για τις επόμενες δεκαετίες. Η Ελλάδα μπορεί πια να προσβλέπει σε επανεκκίνηση. Αρκεί να μην κλωτσήσει την καρδάρια με το γάλα.